

ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН ДОКУМЕНТ

ОТ

Кръгла маса: „Европейски регламенти за нулеви емисии. Да превърнем предизвикателствата пред България в успешен път за развитие“

6 октомври 2023 г., София

Кръглата маса е проведена в отговор на индустриалния план на европейския Зелен път за преминаване към икономика с ниски емисии и оценка на националните възможности за индустриален растеж, основан на продължаване на веригите на преработка и добавена стойност, ориентирани към отраслите на чистите технологии.

Водени от разбирането, че българската металургична индустрия, екологично чиста, устойчива и конкурентоспособна, може да осигури повече основни метали за производството на батерии, технологии за възобновяема енергия, мрежи, но и на другите критични и от стратегическо значение суровини, българският евродепутат Радан Кънев (ЕНП/ДБ) и Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) обединяват своите действия за реализиране на националния „зелен“ преход, който създава възможности за растеж на индустрията и БВП, за по-висок жизнен стандарт.

Като първа проява е организирана Кръгла маса с участие на представители на изпълнителната власт, на бизнеса и техните национални и браншови организации, научно-изследователските и образователни структури в страната, експерти.

Настоящият Заключителен документ е резултат от проведените дискусии, направени предложения, изводи и препоръчителни мерки за ускорено и устойчиво развитие на българската индустрия, който да бъде представен пред българската законодателна и изпълнителна власт и да послужи за основа на общи действия между представителите на бизнеса, академичната общност и институциите.

Участниците заявиха подкрепата си за :

- Амбициозните цели на ЕК да превърне ЕС в дом на чистите технологии, на неутрален към климата свят.
- Европейската политики на едновременно приемане на два надграждащи се Регламенти, предвиждащи мерки и средства за подпомагане на всички етапи от веригата за създаване на стойност, за да се стимулира тяхното изпълнение.
- Проектите на ЕК по двата нови законодателни актове за:
 - гарантиране на сигурни доставки на суровини от критично значение (CRMA);
 - увеличаване производството на технологии с нулеви нетни емисии, до 2030 г. най-малко 40 % от годишните нужди на ЕС (NZIA).
- Възможностите за индустрията да участва с проекти за постигане на устойчив растеж и трансформация, използвайки ресурсите и механизмите на Регламентите за суровините и за промишленост с „нулеви емисии“.

Беше подчертана специфичната структурата на индустрията, със силно развита минно-добивна и металургична промишленост, възможности и традициите в машиностроенето и научно-образователния потенциал на страната за развитие на нови технологии за производство и съхраняване на чиста енергия и на водород. Националните особености на икономическите отрасли дават възможност в периода на трансформация да се развият дълги и устойчиви производствени вериги и добавена стойност от следващи и съпътстващи преработки на основни метали.

Днес България е значим производител и преработвател на цветни метали (Олово, Цинк, Мед, Алюминий). Някои от тях са определени за критични и от стратегическо значение суровини, но има и други елементи, които се съдържат в преработваните суровини (Антимон, Бисмут, Селен, Кобалт, Манган, Никел, Германий, Индий, Злато и Сребро), които по Регламент също се считат за критични и стратегически и тяхното извличане дава възможност за икономически растеж. По стойност на произведената от цветната металургия продукция страната ни заема шесто място в Европа (ЕС27).

За изпълнение на политиките по климата и постигане на приетите от ЕС цели е необходимо държавата да бъде в постоянен диалог с бизнеса и гражданското общество, да подпомага успешните проекти и инициативи.

Участниците в дискусиата предлагат следните мерки и препоръки към отговорните институции, за да се постигне ускорено прилагане на европейското законодателство, което води до растеж и развитието на индустрията:

1. Екологичната и дигитална трансформация да бъде осъществена по приета стратегия за развитие на индустрията – „Национален индустриален план“ (НИП), който да се разработи на основа на :

- Капацитетът на секторите, попадащи в обхвата на европейските директиви за чисти технологии и възможностите за развитие, което да бъде не само европейски, но и национален приоритет - част от плана на Зелената сделка;
- Анализ на ресурсите и възможностите за продължаване на веригите за производство на критични и стратегически суровини в България;
- Определяне на приоритетните за страната индустриални дейности, на основа на техния потенциалът за развитие и осигуряване на финансова подкрепа от средства на ЕС;
- Възможностите пред българската индустрия да се възползва от затруднени международни вериги на доставка и от политиките на ЕС за намаляване на зависимостта от внос от Китай (т.нар. De-risking в отношенията ЕС-Китай);
- Структура и ниво на образователна система за подготовка на необходимите за трансформацията кадри;
- Поставяне на конкретни национални цели, срокове и отговорни институции.

2. Създаване на специализиран орган /към МС/, със задача да организира разработването на плана, а впоследствие да координира, съдейства и контролира изпълнението на приоритетните проекти, финансирани от средствата на ЕС. В работата си да бъде подпомаган технически и експертно от научната общност и бизнеса.

По тези препоръки бяха направени следните конкретни предложения:

По Регламента за критичните суровини (CRMA)

- Министерство на икономиката да възложи на компетентна научно-изследователска организация изготвяне на доклад за оценка на ресурсния потенциал на наличните суровини и депа за шлаки и отпадъци, от които българската металургична индустрия може да произведе нови метали от списъка на критичните и стратегически суровини. Докладът трябва да посочи приоритетните направления и проекти за устойчиво развитие на сектора в условията на Зелената сделка, които да залегнат в Националния индустриален план.

- Дейностите по концесии за проучване и добив на руди и други индустриални суровини, в т.ч. за критични/стратегически метали от вторични находища, като депа за отпадъци, хвостохранилища, шлаки и др. да се възложат за изпълнение от компетентен държавен орган. Сега дейността се извършва от Министерството на енергетиката, но същата не е съотносима с издаваните от тях концесии за енергийни суровини.

- Създаване на условия задължените институции навреме да провеждат всички процедури за концесии за находища на основни и критични/стратегически суровини.

По Регламента за индустрия с нулеви емисии (NZIA)

В Националният индустриален план да се включат проекти за:

- Производство на ново поколение оловни батерии за съхранение на „чиста“ енергия, чрез което ще се продължи веригата на добавена стойност на произвежданите в България метали с нови технологии за съхранение на енергия.

- Водородни технологии за производство и съхранение на „чиста,, енергия.

Участниците в Кръглата маса изразяват готовност да работят в сътрудничество с изпълнителната и законодателна власт за нисковъглеродното и дигитално развитие на българската индустрия, при използване на наличния потенциал в ресурси, технологии, работещи производства и човешки капитал, като двигател за иновации, заетост и растеж на икономиката в Република България.